

NIEUWE REGERING , OUD ALCOHOLBELEID ?

De donkere dagen van december naderen alweer met rasse schreden. Buiten is het donker en guur. December is dan ook van oudsher de maand van gezelligheid binnenshuis, van de tijd nemen voor bezinning op het voorbije jaar en van plannen maken voor het komende jaar. Zoals het oudejaarslied het verwoordt: oude jaar o laat ons rusten, omzien eer wij verder gaan.

Wanneer wij dat omzien betrekken op de alcoholproblematiek, dan zien wij allereerst een uiterst verontrustend verschijnsel. Namelijk de hardnekkigheid waarmee de VNG en enkele gemeenten proberen om alcohol overal verkrijgbaar te maken. Wettelijk is dat verboden, vooral om redenen van volksgezondheid en verkeersveiligheid. Maar de VNG heeft lak aan die redenen, de wet moet maar gewijzigd worden. De belangen van volksgezondheid en veiligheid moeten maar worden opgeofferd aan een waan-idee van drankliefhebbers. Of is de VNG soms omgekocht door de alcoholconcerns? Want tegen de leegstand van winkelpanden in de binnenstad zijn heel andere maatregelen nodig dan biertjes en wijntjes in kledingzaken, boekwinkels, kappers, enzovoorts.

Een ander verontrustend verschijnsel is de toename van drankverkoop via internet. Die onttrekt zich aan iedere vorm van toezicht. Handhaving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop wordt daardoor een illusie. Het is dus de hoogste tijd dat de wetgever dat lek gaat dichten.

Kijken wij naar het komende jaar, dan kunnen wij niet erg optimistisch zijn. In de regeringsverklaring stond dat de focus van het preventiebeleid moest liggen bij de aanpak van roken en overgewicht. In eerdere stukken van het ministerie kwamen wij als urgent aan te pakken problemen regelmatig het drietal alcohol, tabak en overgewicht tegen. Nu is alcohol ineens geschrappt. Een reden daarvoor wordt nergens gegeven.

Alcohol is natuurlijk een probleem dat zich niet beperkt tot het terrein van de gezondheidszorg. Alcohol speelt ook een rol bij geweldpleging en vandalisme, bij lawaaioverlast en wildplassen, bij verkeersonveiligheid en arbeidsprestatie, enzovoorts. In het verre verleden heeft een regering besloten om de alcoholproblematiek bij het ministerie van volksgezondheid in te delen. Maar dat mag voor het ministerie geen reden zijn om de problematiek als tweederangs te behandelen.

Een ander negatief punt zien wij in de benoeming van mr. Ingrid van Engelshoven tot minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Zij was in de jaren 2004 - 2008 directeur van de Stiva, de belangenbehartiger van de producenten en importeurs van alcoholhoudende dranken. Als zodanig streed zij samen met anderen met succes tegen wettelijke beperking van de alcoholreclame. De zelfregulering die de alcoholreclame binnen de perken moest houden, heeft een averechts effect gehad. Wij vrezen dat zij uit die tijd nog wel enkele relaties heeft overgehouden. Dat zou betekenen dat de alcohollobby een aanspreekpunt binnen de regering heeft.

Vier kabinetten Balkenende en twee kabinetten Rutte hebben de verdere uitbouw van de erfenis van minister Borst (van dezelfde partij overigens als Van Engelshoven) op een laag pitje gezet. Wij vrezen dat de nieuwe regering hetzelfde zal doen.

Dr.ir. Dingeman Korf

**Ontduiking leeftijdsgrens
gemakkelijk gemaakt**

HOTEL VERKOOPT ALCOHOL IN AUTOMATEN

Consumentenprogramma Radar ontdekte dat in een hotel alcoholhoudende dranken verkocht werden via een automaat. Dat is wettelijk verboden omdat bij dergelijke verkoop de leeftijd van de koper niet gecontroleerd kan worden, waardoor ontduiken van de leeftijdsgrens kinderlijk eenvoudig is.

Wie alcoholhoudende drank koopt, moet vast kunnen stellen of de koper tenminste 18 jaar oud is. Bij verkoop uit een automaat is dat per definitie onmogelijk. Daarom verbiedt de wet het aanbieden van alcohol per automaat. In het betreffende hotel werden bier en Bacardi aangeboden via automaten.

Radar wendde zich voor uitleg tot het ministerie van VWS. De woordvoester daarvan zei dat dit inderdaad leek te vallen onder "het bedrijfsmatig verstrekken van alcoholhoudende drank zonder zich te vergewissen van de leeftijd", verboden bij artikel 20 van de Drank- en Horecawet (DHW). De woordvoester gaf verder aan dat de gemeente verantwoordelijk is voor de handhaving van de DHW. Het hotel riskeert een boete van tenminste 1360 euro. Afhankelijk van de grootte van de onderneming kan de boete hoger uitvallen.

Alcohol kruipt waar hij niet gaan kan

TIJDSLOT VOOR ALCOHOLRECLAME OMZEILD

Sinds 7 oktober zendt RTL-4 het programma "Leer mij wijn kennen" uit. Een programma waarvan de titel educatief klinkt maar dat in feite pure reclame voor wijn is. Het programma wordt uitgezonden vanaf 19.50 uur, dus vóórdat er alcoholreclame op de TV is toegestaan.

De aankondiging van de uitzending zegt: "In het programma gaat Froukje de Both iedere week op stap om alles over wijn te weten te komen. Zij leert iedere week iets over een ander aspect van wijn, en er gaat een wereld van smaak voor haar open". Zij wordt daarin begeleid door de wijnexperts Maurits Sutoris en Jasper van den Hoogen. "Samen met hen ervaart zij bewust proeven, en leert zij wat de relatie is tussen wat zij proeft en de manier waarop wijn wordt gemaakt en geserveerd".

Uit dergelijke teksten is het wel duidelijk dat in het programma slechts één kant van de wijn belicht zal worden, de visie van de wijnbranche. Over de negatieve aspecten geen woord. Er is hier dus sprake van collectieve reclame

Drank veroorzaakt 20 tot 30 procent van auto-ongelukken

STEEDS MINDER ALCOHOLFUIKEN

De politie controleert steeds minder met groots opgezette "alcoholfuiken". De effectiviteit daarvan is de laatste jaren sterk verminderd doordat automobilisten elkaar waarschuwen via de sociale media. Daarvoor in de plaats zet de politie "vliegende brigades" in.

In de afgelopen drie jaar (tot juni 2017) werden bij controles 96.431 autobestuurders betrapt op rijden onder de invloed van bewustzijn veranderende middelen. Alcoholgebruik was het meest voorkomende euvel: 95,5 procent van de gevallen. Drugs en medicijnen leverden 3,3 procent van de overtreders. De laatste 1,2 procent betrof bestuurders die de bloedproef of ademanalyse weigerden te ondergaan. Hierbij valt op te merken dat verwacht mag worden dat het aantal betrachte drugsgebruikers de komende jaren sterk zal toenemen omdat de politie sinds 1 juli van dit jaar gebruik mag maken van de speekseltest voor het opsporen van drugsgebruik.

Uit de cijfers van de laatste jaren blijkt dat het aantal grote alcoholcontroles, de zogenaamde alcoholfuiken, van jaar tot jaar minder is geworden. De politie geeft daarvoor drie redenen. In de eerste plaats is de effectiviteit van de fuien sterk afgenomen doordat automobilisten elkaar waarschuwen via de sociale media. In de tweede plaats wordt het maatschappelijk steeds minder getolereerd om met drank op achter het stuur te kruipen. Er

wordt daardoor minder met een slok op gereden. In de derde plaats leiden de BOB-campagnes er in toenemende mate toe dat de drinkers zich laten rijden. Vaak zit de vrouw of vriendin nuchter achter het stuur omdat de partner gedronken heeft.

Ondanks dit alles is het nog steeds zo, dat bij 20 tot 30 procent van de auto-ongelukken alcohol één van de oorzaken is. Op het eerste gezicht zou dit aanleiding kunnen zijn om de controles te intensiveren. Om en nabij de 100 alcoholdoden per jaar, is onaanvaardbaar veel. De politie ziet echter meer in effectievere controles zoals met "vliegende brigades". In de huidige situatie hebben die een groter preventief effect. Daardoor komt er tijd vrij voor andere urgente taken als woninginbraken, cybercrime, veiligheid op straat en dergelijke, waarvoor nu soms te weinig tijd is.

COLOFON

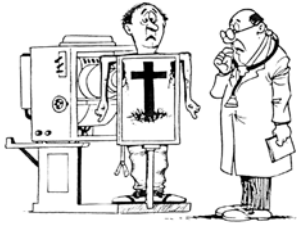
De GO: driemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880.

Postabonnement € 10,- per jaar.

Verantwoordelijk eindredacteur:
Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20,
4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@telfort.nl

Administratie:
W. Matla, Ludinge 13, app.13-46,
9471 JD Zuidlaren, tel. 050-3647360,
giro NL81 INGB 0000 849058.

Artikelen voorgaande nummers:
www.angob.nl

ALCOHOLSTERFTE VERDUBBELD DOOR BETERE REGISTRATIE

In 2013 is het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) overgegaan op het automatisch coderen van doodsoorzaken. Daarbij wordt gezocht naar de uiteindelijke oorzaak van iemands overlijden. Risicofactoren blijken hierdoor veel vaker als doodsoorzaken naar voren te komen.

De automatische codering werd vier jaar geleden om diverse redenen ingevoerd. In de eerste plaats om de registratie van doodsoorzaken betrouwbaarder te maken en onafhankelijk van verschillende beoordelingswijzen. In de tweede plaats om verschillende landen beter met elkaar te kunnen vergelijken. Daarom zijn de richtlijnen van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) gebruikt.

De automatische codering heeft geleid tot drastische veranderingen in de statistiek van doodsoorzaken. Bijna éénderde van de doodsoorzaken is veranderd. In het verleden ging de ware oorzaak vaak schuil achter een toevallige bijkomstigheid. Dan werd genoteerd "overleden aan een hersenbloeding". Met het nieuwe systeem kan dat worden "overleden aan veel te hoge bloeddruk". Een demente bejaarde die overlijdt aan een longontsteking, kan nu als doodsoorzaak dementie krijgen.

Het ligt voor de hand dat met het nieuwe systeem risicofactoren als hoge bloeddruk, hoog cholesterolgehalte, alcoholverslaving, dementie en dergelijke, veel vaker in de statistieken te voorschijn komen. De bekende "druppel die de emmer deed overlopen" wordt niet meer als werkelijke oorzaak erkend. Zaken als vallen, longontsteking of bloedingen (maag-, hersen- of inwendige bloeding) nemen sterk af in de statistiek. Voor een alcoholist die overlijdt aan een maagbloeding, kan nu als doodsoorzaak alcoholisme geregistreerd worden.

Door de overgang op automatisch coderen is de sterfte aan alcoholverslaving met 113 procent toegenomen.

Vanuit de medische wereld, en met name de WHO, was er al jarenlang kritiek op de vooraanstaande plaats die toevallige doodsoorzaken in de statistieken innamen. Daar viel geen beleid op te baseren. Wij schreven in mei 2007 al in dit blad "Naar schatting overlijden jaarlijks tenminste 3000 Nederlanders voortijdig als gevolg van alcohol. Dat is het dubbele van het officiële cijfer".

ALCOHOLINDUSTRIE BAGATELLISEERT KANKERRISICO

De alcoholindustrie misleidt het publiek door de relatie tussen alcoholgebruik en kanker te bagatelliseren en onjuist voor te stellen. Aldus de conclusie van een team van internationale experts onder leiding van professor Mark Petticrew van de London School of Hygiene and Tropical Medicine.

De experts onderzochten de informatie over alcohol en kanker op de websites en in de publicaties van 26 drankproducenten en door hen gefinancierde voorlichtingsorganisaties (Drinkaware, Portman Group). Zij allen propageren "verantwoorde alcoholconsumptie". Dat begrip beperken zij tot bekende en algemeen aanvaarde zaken als niet teveel drinken, niet als je nog moet rijden, niet als je zwanger bent. Op de redenen waarom wordt nauwelijks ingegaan. Want dan zou een intelligente lezer tot de conclusie kunnen komen dat in heel wat meer situaties alcoholgebruik ongewenst is.

Opvallend vinden de onderzoekers de weinige aandacht die er besteed wordt aan het verband tussen alcoholgebruik en kanker. Dit ondanks het feit dat sinds 2007 meer dan 100 wetenschappelijke publicaties zijn verschenen die een duidelijk verband tussen met name borstkanker en alcoholgebruik aantonen. Zo beweert een groot bierconcern op zijn website glashard dat er geen verband is tussen alcoholgebruik en kanker, behalve bij mond-, keel-, slokdarm- en leverkanker. Twee veel voorkomende kankers, borstkanker en darmkanker, worden

zo bewust buiten beeld gehouden.

Een veel voorkomende misleiding is het om het te doen voorkomen alsof de betreffende ziekte uitsluitend veroorzaakt wordt door **fors** alcoholgebruik. Daarmee matige gebruikers ten onrechte wijsmakend dat zij geen enkel risico lopen. Een andere truc is de rol van alcohol bagatelliseren door uitgebreid in te gaan op andere risicofactoren. In een veelheid van mogelijke oorzaken, valt de rol van alcohol minder op. Zo probeert de alcoholindustrie de aandacht af te leiden van alcohol als mogelijke veroorzaker van kanker.

De onderzoekers concluderen dat de tactiek van de alcoholindustrie veel lijkt op die van de sigarettenindustrie: feiten ontkennen, verdraaien en de aandacht afleiden naar andere zaken. Dat heeft de sigarettenindustrie weinig geholpen. Algemeen is inmiddels erkend dat tabak de belangrijkste oorzaak van longkanker is. Als wetenschappelijk onderzoekers, medische wereld en verslavingszorg voet bij stuk houden, zal het de alcohol net zo vergaan.

Hun slotconclusie: de alcoholindustrie probeert door misleiding zijn omzet en winst te behouden.

Epidemie van alcoholziekten teistert Europa

Europeanen consumeren meer alcohol dan de inwoners van andere werelddelen. Meer dan 20 procent van de meerderjarigen heeft wekelijks een drinkgelag. Het resultaat is dat Europa de hoogste percentages heeft voor ziekte en voortijdige sterfte door alcohol. Aldus een rapport van de Europese gastro-enterologen.

Gemiddeld drinken volwassen Europeanen 2 glazen alcoholhoudende drank per dag. Dat verhoogt volgens de gastro-enterologen hun kans op darmkanker met 21 procent. Ook hun kans op slokdarmkanker is flink verhoogd. Hun kans op diverse andere kankers van de spijsverteringsorganen is in mindere mate verhoogd.

Zware drinkers (meer dan 4 glazen per dag) hebben daarnaast **fors** verhoogde kans op kanker van de alvleesklier, de lever en de maag. Deze drie typen kanker, plus de twee eerder genoemde, zijn de oorzaak van ruim éénderde van de totale kankersterfte, ofwel van bijna drie miljoen voortijdige sterfgevallen per jaar.

Ondanks de hoge voortijdige sterfte aan kanker als gevolg van

alcohol, is 90 procent van de bevolking zich niet bewust van het verband tussen alcoholgebruik en kanker. De gastro-enterologen dringen dan ook bij de nieuwe voorzitter van de Europese Unie Estland aan om de bestrijding van schadelijk alcoholgebruik tot topprioriteit te maken.

Professor M. Peck, een vooraanstaand gastro-enteroloog, vraagt om een minimumprijs voor alcohol, en beperking van de verkrijgbaarheid als sociaal-politieke maatregelen, naast sociaal-maatschappelijke maatregelen als complete ingrediëntendeclaratie en inperking van de alcoholreclame. Hij noemt als voorbeeld Frankrijk, waar de alcoholconsumptie al jaren een dalende lijn vertoont, mede als gevolg van getroffen maatregelen.

WEINIG ANIMO VOOR HEINEKEN-BIERTEGOED

De vorig jaar door het bierconcern gelanceerde actie "Heineken-biertegoed" is niet erg aangeslagen. Diverse café's hebben zich teruggetrokken, en accepteren het tegoed niet meer. De actie was bedoeld om verbinding te leggen tussen de supermarkten en de horeca. Maar Heineken dacht natuurlijk ook zijn omzet ermee te kunnen vergroten.

Wij schreven over de actie Heineken-biertegoed een jaar geleden onder de kop "Bier drinken om nog meer bier te kunnen drinken". De kratjes en sixpacks van de brouwer in de supermarkten, waren voor de actie voorzien van een tegoedcode. Een kratje bier leverde één spaarpunt, een sixpack een kwart spaarpunt. Tegen inlevering van één spaarpunt schonken de deelnemende cafés één gratis pilsje. Een actie waarbij het voordeel dus wel sterk bij de supermarkten lag. Voor de consument een korting van zo'n vier procent.

Heineken hoopte natuurlijk ook door zijn actie thuisdrinkers de kroeg in te krijgen. Die zouden het dan hopelijk niet bij één consumptie laten. In eerste instantie dus directe omzetvergroting voor Heineken. Maar de hoop was natuurlijk dat het bezoek aan de kroeg zo goed zou bevallen dat men nog eens terug zou komen. Dus in tweede instantie ook op wat langere termijn omzetvergroting.

In de derde plaats zijn onder de thuisdrinkers relatief veel jongeren (ook beneden de leeftijdsgrens). Wanneer die wennen aan cafébezoek, is de omzet ook op heel lange termijn gegarandeerd. Wij noemden om de

voorgaande redenen vorig jaar de actie een asociale reclame stunt.

De actie van Heineken leidde vorig jaar meteen al tot Kamervragen. De staatssecretaris van VWS hield zich bij de beantwoording daarvan zoveel mogelijk op de vlakte. Gezien het feit dat de actie gericht is op omzetvergroting en het winnen van jongere drinkers voor alcoholconsumptie, is de actie strijdig met bescherming van de volksgezondheid waar VWS verantwoordelijk voor is. De staatssecretaris had toch op zijn minst de actie van Heineken onwenselijk mogen noemen.

Inmiddels zijn wij een jaar verder. En nu blijken diverse cafés zich uit de actie terug te trekken. Sommige zijn ontevreden over de vergoeding van de brouwerij voor de gratis verstrekte pilsjes. Andere cafés zijn ontevreden over het publiek dat zij ermee binnen krijgen en het gebrek aan omzet dat die groep oplevert. Ook wordt de verwerking van de tegoeden als omslachtig en tijdrovend ervaren.

Heineken hult zich in stilzwijgen over het aantal met de actie gestopte cafés en geeft ook geen uitsluitsel over het aantal in het kader van de actie verstrekte gratis pilsjes.

Dingeman Korf

HOGER BEROEP BIERFIETS AFGeweZEN

Anderhalf jaar geleden keurde de Amsterdamse gemeenteraad een wijziging van de APV goed waarbij de burgemeester de bevoegdheid kreeg om "bierfietsvrije" zones in te stellen. Daaraan was anderhalf jaar discussie vooraf gegaan. Vier exploitanten van bierfietsen tekenden hoger beroep aan bij de rechtbank. Eind oktober dit jaar werd dat hoger beroep door de voorzieningenrechter afgewezen.

De bierfiets was al lang onderwerp van kritiek. Individuele bewoners van de binnenstad klaagden al jaren. Maar de gemeenteraad ging er pas werk van maken, toen de Vereniging van Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad (VVAB) begin 2015 een petitie aan het gemeentebestuur had gericht. Die petitie had binnen de kortste keren 6300 ondertekenaars gekregen. De petitie vroeg van de gemeente om de bierfiets uit de binnenstad te weren.

De aangevoerde bezwaren tegen de bierfiets waren zeer gevarieerd. Die fiets vormt een risico in het verkeer door zijn afmetingen en zijn traagheid, en doordat hij op (brug)hellingen slecht in de hand is te houden. Veel passagiers zijn dronken en veroorzaken door hun gedrag overlast. Daar wordt niet tegen opgetreden. Daardoor fungeren de bierfietsen als dekmantel voor onbestrafte openbare dronkenschap.

Ook veroorzaken de bierfietsen in de ogen van veel ondertekenaars een negatieve uitstraling van de Amsterdamse binnenstad. De VVAB spreekt zelfs van "verpretparkerisering" van de binnenstad. Daardoor trekt de gemeente het verkeerde soort toeristen aan, toeristen die alleen maar komen voor drank en drugs en geen oog hebben voor het cultureel erfgoed van de stad. Zij horen niet in de historische binnenstad thuis, en kunnen net zo goed rondjes gaan rijden in één of ander industriegebied.

Vier verhuurders van bierfietsen tekenden protest aan tegen het besluit om de bierfiets te verbannen naar buiten de binnenstad. De voorzieningenrechter was het eind oktober dit jaar echter eens met de gemeente. De bewoners hebben er volgens de rechter recht op om gevrijwaard te worden van gejoel, gezang en geschreeuw, van openbare dronkenschap, wildplassen en obscene gedrag.

Per 1 januari 2018, een jaar later dan oorspronkelijk gepland, verdwijnt de rijdende bar definitief uit de Amsterdamse binnenstad.

ALCOHOLGEHALTE MOET BEPALEND ZIJN VOOR ACCIJSHEFFING

Nederland kent tot nu toe vier accijnsstarieven voor bier. Daarbij is niet het alcoholgehalte bepalend, maar de gebruikte hoeveelheid grondstof. Door de opkomst van extra sterke bieren is dat systeem niet zinvol meer.

De sterkte van bier wordt in Nederland uitgedrukt in graden Plato. Er is geen relatie tussen de graden Plato en het alcoholgehalte. Met graden Plato wordt het extractgehalte aangeduid. Simpel gezegd: de hoeveelheid grondstof die gebruikt is voor de bereiding van het bier. In de tijd dat het alcoholgehalte van bier standaard tussen de 4,0 en 5,5 procent lag, gaf het aantal

graden Plato een redelijke indicatie van de sterkte van het bier.

Tegenwoordig ligt het alcoholgehalte van bier grofweg tussen 2 en 10 procent. Bovendien varieert het aandeel onvergiste grondstof veel sterker, en zijn er biermixen met veel suikers op de markt gekomen. Het lijkt uit een oogpunt van volksgezondheid, maar ook uit een oogpunt van controles zoals door de douane of de keuringsdienst van waren, beter om over te schakelen op het alcoholgehalte als basis voor de accijnsheffing. Het alcoholgehalte is veel sneller en nauwkeuriger te bepalen.

Staatssecretaris Wiebes heeft de zaak aangekaart bij de Tweede Kamer. Vooralsnog is de bierbranche fel tegen.

ALCOHOL KOST DE
SAMENLEVING RUIM
TWEEMAAL ZOVEEL ALS
HIJ OPLEVERT

Op veel punten zijn tijd vooruit geweest

HONDERDTWINTIG JAAR ANGOB

Het was in het najaar van 1897 dat twee Haagse geheelonthouders, Menno Huizinga en Lodewijk van Mierop zich tot professor Jacob van Rees wendden met een plan tot oprichting van een "neutrale" geheelonthoudersorganisatie. Die zou een plaats moeten innemen naast de reeds bestaande, protestants-christelijke NCGOV, en als alternatief moeten dienen voor de bestaande jeneverbestrijdingsorganisaties Volksbond en Blauwe NV die in bier en wijn (nog) geen kwaad zagen.

Van Rees was direct enthousiast en stelde voor een comité van voorbereiding in te stellen. Daarvoor werden naast genoemde drie personen, dr. S. Birnie, huisarts te Rotterdam en M. Valk uit Den Haag bereid gevonden. Onder leiding van dit vijftal werd op 28 december 1897 de Algemene Nederlandse Geheel-Onthouders Bond opgericht.

Bij de oprichting werd de toen 43-jarige professor Van Rees tot voorzitter gekozen. Onder zijn leiding vond een voorspoedige groei van de nieuwe organisatie plaats. Een duidelijk bewijs dat er ruimte voor en behoefte aan de ANGOB was. In 1914 werd het nadien nooit meer bereikte ledental van 3350 bereikt, verspreid over 72 plaatselijke afdelingen. De Eerste Wereldoorlog maakte aan de groei een einde. Er trad zelfs enige daling op, naar 3180 in 1920. De economische crisis van de dertiger jaren deed het ledental verder dalen tot ruim 2400.

Bij zijn oprichting maakte de ANGOB een aantal keuzes waarvan de juistheid pas later erkend zou worden. In de eerste plaats koos men voor geheelonthouding als middel om alcoholproblemen in de samenleving te verminderen. In de negentiende eeuw was drankbestrijding veelal een zaak geweest van preken van bovenaf, gericht tegen jenever.

De oprichters van ANGOB (en NCGOV) waren van mening dat preken tegen de jenever ongeloofwaardig was als men zelf wel bier en wijn dronk. Zij zagen in dat de alcohol in de jenever precies dezelfde stof was als die in bier en wijn. Vandaar de keuze voor geheelonthouding.

Het inzicht dat alcohol alcohol blijft, in welke drank hij zich ook maar bevindt, was iets waar het grote publiek toen nog niet aan toe was. Dat inzicht wilden de toenmalige geheelonthouders uitdragen. Door hun persoonlijk voorbeeld lieten zij daarbij zien dat alcohol heel goed gemist kon worden. Hun voorbeeld was tevens een morele steun voor degenen die moeite hadden om zich de alcohol van het lijf te houden. Geheelonthouding was daardoor tevens een daad van solidariteit met zwakkeren.

De wetgeving was in dit opzicht niet op hun hand. De wet maakte (en maakt) een strikt onderscheid tussen sterke drank enerzijds, en bier en wijn anderzijds. Een onderscheid dat in de

Prof. dr. Jacob van Rees

accijnsheffing en de verkoopkanalen nu nog steeds gehandhaafd wordt. Alleen de verschillende leeftijdsgrenzen zijn per 1 januari 2014 (eindelijk) gelijk getrokken.

Een ander punt waarop de ANGOB van mening verschilde met veel toenmalige drankbestrijders betrof "drooglegging". Omdat de leden ervan overtuigd waren dat alcohol in jenever net zo gevaarlijk is als die in bier, zagen zij niets in afschaffing van de jenever. Het streven naar een wettelijk verbod op jenever, zoals de Blauwe NV op dat moment nog in haar statuten had staan, was teveel "regelen van bovenaf". De ANGOB hanteerde de slogan "niet afdwingen, maar overtuigen". Inzicht brengen in de maatschappelijke situatie, de oorzaken van die situatie en wegen tot verbetering aangeven, en dan maar afwachten of de boodschap doorkwam.

Drooglegging kon volgens de toenmalige opvatting van de ANGOB hoogstens gehanteerd worden als een beperkte of tijdelijke maatregel: bijvoorbeeld voor een bepaalde wijk, of tijdens een evenement als een kermis.

Het brengen van inzicht in maatschappelijke processen door de drankbestrijdersbeweging, sloot aan bij de vele emancipatieprocessen van de jaren tot 1940. Emancipatie in politiek, cultureel en financieel opzicht, emancipatie van de arbeider, emancipatie van de vrouw, politieke bewustwording. De ANGOB begaf zich plaatselijk ook op sociaal-cultureel terrein als onderdeel

van de emancipatie: sportverenigingen, toneelverenigingen, zangkoren voor geheelonthouders. In 1933 kocht de landelijke organisatie een kampeerterrein in Beekbergen, de huidige "alcoholvrije camping 't Spoek".

Na de tweede wereldoorlog was een andere maatschappelijke situatie ingetreden. Het werk van Jellinek in de Verenigde Staten had het inzicht gebracht dat alcoholisme een ziekte is. De toenemende welvaart leidde tot een overgang van het "armoede-alcoholisme" van vóór de oorlog, naar een "welvaarts-alcoholisme" erna. De toegenomen toepassing van de psychologie in de alcoholreclame, maakte dat die reclame een veel sterkere consumptiedruk ging uitoefenen.

De gevolgen waren velerlei. Het inzicht dat alcoholisme een ziekte is, leidde er toe dat openbare mening en politiek steeds meer de neiging kregen het probleem over te laten aan de deskundigen op ziektegebied, aan de medische wereld. Men trachtte de toename van de alcoholproblemen te stoppen met behulp van meer consultatiebureaus en meer personeel voor de verslavingszorg. Maar de problemen bleven groeien. Tot het ministerie van Volksgezondheid in 1986 met de alcoholnota kwam. Daarin werd erkend dat de alcoholproblematiek niet alleen een medisch probleem was, maar ook een maatschappelijk.

De ANGOB is gedurende haar bestaan mee geëvolueerd met de inzichten in de alcoholproblematiek en met de veranderingen in de maatschappij met betrekking tot de alcohol. Zo kwamen geleidelijk de medisch-biologische aspecten meer naar voren. In 1970 besloot de Algemene Vergadering om cannabis toe te voegen als genotmiddel waar men zich tegen richtte. Dit wegens de vele overeenkomsten, zowel in medisch als in sociaal opzicht, tussen alcohol en cannabis. Een laatste, organisatorische verandering was de overgang van vereniging in een stichting in juni 2007.

Kennis over alcohol wordt tegenwoordig van alle kanten aangeboden. Er is slechts een soort consumentenbond nodig om het kaf van het koren te scheiden. Ook de foute conclusies omtrent nieuw onderzoek die de alcoholconcerns ingang trachten te doen vinden, de slinkse wijze waarop zij de wet ontduiken of omzeilen, en de politieke macht die zij uitoefenen, verdienen een kritische beoordeling. Daar ligt, naast propaganda voor een alcoholvrije leefstijl, mijns inziens nu een belangrijke taak voor de ANGOB.

Dingeman Korf

Veel drinken nog altijd een mannenzaak

SLECHTS 40 PROCENT VAN DE BEVOLKING VOLGT ADVIES GEZONDHEIDSRaad

Op 4 november 2015 bood de Gezondheidsraad een advies met betrekking tot alcoholconsumptie aan minister Schippers aan. Daarin werd gesteld : drink liever geen alcohol en wanneer toch, niet meer dan 1 glas per dag. De Gezondheidsmonitor 2016 laat zien dat in dat jaar gemiddeld 40 procent van de bevolking dronk volgens die richtlijn, vooral vrouwen.

Vrouwen gaan gemiddeld verstandiger met alcohol om dan mannen. Slechts 28,8 procent van de Nederlandse mannen van 18 jaar en ouder drinkt volgens de richtlijn van de Gezondheidsraad. Bij vrouwen bedraagt het percentage 50,9 procent. Bijna tweemaal zoveel vrouwen als mannen volgen dus het advies. Daardoor komt het gemiddelde voor de gehele bevolking op 40 procent. Nog altijd een minderheid van de bevolking. De meerderheid drinkt volgens de normen van de Gezondheidsraad dus te veel !

Niet alleen de verdeling van de alcohol over mannen en vrouwen is ongelijk, ook de verdeling over de GGD-regio's is ongelijk. In Flevoland volgt bijna 50 procent van de bevolking het advies. Ook Rotterdam-Rijnmond (47,8 procent) en Zuid-Holland-Zuid (47,2 procent) scoren hoog. De minste volgers van de Gezondheidsraad vinden wij in Brabant-Zuidoost en Hollands-Noorden, namelijk circa 35 procent.

Bij de mannen is Twente de regio waar het advies het slechtst wordt opgevolgd (22,7 procent tegenover 28,8 landelijk). Het best scoort hier Rotterdam-Rijnmond met 36,6 procent. Bij de vrouwen scoort Gooi en Vechtstreek het slechtst (44,7 procent tegenover 50,9 landelijk) en Flevoland het best (60,3 procent).

Overmatig drinken vertoont eenzelfde patroon. Daarbij gebruikt de

Gezondheidsmonitor het criterium van **tenminste 14 glazen per week** (gemiddeld dus meer dan twee glazen per dag). Volgens dit criterium drinkt 7,7 procent van de bevolking te veel, Bijna één op de dertien Nederlanders.

De meeste overmatige drinkers onder mannen vinden wij in Twente (11,7 procent). Ook in Drenthe, Groningen en Amsterdam wordt door mannen veel overmatig gedronken (meer dan 10 procent van de mannelijke bevolking). Flevoland scoort wederom het best als het gaat om de **minste** overmatige drinkers onder mannen (5,6 procent).

Onder vrouwen komt overmatig drinken veel minder voor, landelijk 3,9 procent. Amsterdam en 't Gooi zijn uitzonderingen, met respectievelijk 8,9 en 7,9 procent van de vrouwelijke bevolking.

De conclusie uit dit alles is duidelijk, vrouwen drinken verstandiger dan mannen, maar ook vrouwen zouden heel goed nog flink kunnen minderen.

ZELFRIJDENDE AUTO'S GOED VOOR ALCOHOLVERKOOP ?

Als we straks in zelfrijdende auto's rondrijden, kan dat de verkoop van alcoholhoudende dranken enorm stimuleren. Die mededeling komt niet van een alcoholconcern, maar van de Amerikaanse zakenbank Morgan Stanley.

De redenering achter die constatering is simpel : als het sturen van de auto door de techniek is overgenomen, is de bestuurder in feite passagier geworden. Die passagier kan best een glaasje drinken zonder dat de verkeersveiligheid in gevaar komt.

Voor de wereldwijde alcoholmarkt wordt de komende jaren een groei

van 2,2 procent per jaar verwacht. Wanneer de "bestuurders" van zelfsturende auto's één glas alcoholhoudende drank méér gaan drinken, groeit de alcoholmarkt met 3 procent per jaar. Dat is relatief éénderde meer dan zonder zelfsturende auto's.

Er is één maar : de verkeerswetgeving zou aangepast moeten worden. Vooralsnog is degene die "bestuurt" verantwoordelijk voor verkeersveilig gedrag, ook al is dat "besturen" indirect via het ingeven van de bestemming in de boordcomputer. De verantwoordelijke voor het rijgedrag mag van de wet niet onder de invloed van alcohol of drugs verkeren.

Preventieve gezondheidszorg : individueel of collectief aanpakken ?

De Amerikaanse Adviescommissie voor Preventieve Geneeskunde heeft advies uitgebracht over het voorkómen van hart- en vaatziekten. Artsen moeten ook gezonde mensen persoonlijk advies geven hoe zij hart- en vaatziekten kunnen voorkomen, zij moeten voorlichting geven over meer bewegen en gezonder eten, enzovoorts.

Volgens de Adviescommissie moeten huisartsen van al hun patiënten bijhouden of zij voldoende bewegen en gezond eten. En als die onvoldoende scoren op genoemde punten, hen stimuleren tot een gezondere leefstijl.

De US Preventive Service Task Force (USPSTF) vindt daarentegen dat artsen zich mogen beperken tot het adviseren van patiënten die er zelf aan toe zijn om te veranderen. Artsen moeten dus mogen selecteren. Eenzelfde aanpak als bij alcohol- en drugsverslaafden. Hulp opdringen aan patiënten die er nog niet aan toe zijn om geholpen te worden, is vergeefse moeite.

Andere artsenorganisaties zijn het daarmee oneens. Zij menen dat uit een oogpunt van volksgezondheid de collectieve aanpak niet vergeten mag worden, en waarschuwen tegen een te vergaande individualisering van de volksgezondheid. Voor de grote leefstijlkwesties als stoppen met roken, minderen met alcohol, minderen met vet, vermijden van transvetten, heeft de persoonlijke aanpak altijd een kleiner maatschappelijk effect dan collectieve maatregelen als belastingheffing, wetgeving voor een rookvrije omgeving, zuiverheidseisen voor consumptieartikelen, enz.

Collectieve maatregelen verkleinen bovendien de gezondheidskloof tussen arm en rijk. De Individuele aanpak leidt vaak naar maatregelen die geld kosten. Veel armen zullen dat niet kunnen of niet willen betalen. Wat collectief geregeld kan worden door wetten en (overheids)maatregelen moet daarom ook collectief geregeld worden, aldus die artsen.

Voor het eerst bodem onder stuntprijzen gelegd

SCHOTLAND MAAKT STUNT-PRIJZEN ONMOGELIJK

Verschijsing G O

Het eerstkomende nummer van dit blad zal omstreeks midden februari verschijnen.

Copij voor dat nummer graag uiterlijk 1 februari bij de redacteur.

Vacature bladadministrateur

Zoals wij reeds eerder meldden, heeft onze bladadministrateur Wil Matla te kennen gegeven op korte termijn te willen aftreden. Dit in verband met zijn gezondheidstoestand.

De werkzaamheden van de bladadministrateur zijn : het bijhouden van de wijzigingen van de verzendlijst, het viermaal per jaar doen toekomen van de geactualiseerde verzendlijst aan de drukker, bij gerezen problemen overleggen met drukker en/of redacteur, wanbetalers opsporen en aanmanen, enz.

De redacteur ziet graag aanmeldingen tegemoet van donateurs/begunstigers die bereid zijn de functie van bladadministrateur op zich te nemen. Wie helpt ons uit de brand ?

**ALCOHOL BEVORDERT DE
UITZAAIING VAN KANKER**

S. BEN-ELIAHU (1996)

Controle door keuringsdiensten laat te wensen over "AMBACHTELIJK BIER" BEVAT MEER SCHIMMELGIF

De zogenaamd "ambachtelijk gebrouwen" biertjes bevatten gemiddeld meer giftige schimmelfstoffen dan die van de industriële fabrikanten. Aldus het Instituut voor Voedselveiligheid Rikilt te Wageningen.

Het Rikilt onderzocht duizend verschillende bieren, afkomstig uit 47 voornamelijk Europese landen. De onderzoekers maten onder andere de hoeveelheden giftige stoffen die door schimmels worden uitgescheiden.

Het belangrijkste schimmeligif in bier is deoxy-nivalenol, afgekort DON. Vrijwel elk bier bevat DON. Daarom hebben de meeste landen een limiet gesteld waar het gehalte aan DON niet boven mag komen. De onderzoekers controleerden of het gehalte beneden de limiet bleef. Bij alle industriële bieren was dat het geval. De "ambachtelijke bieren" hadden gemiddeld een hoger DON-gehalte, bij 22 merken zelfs boven de maximumgrens.

Het Britse Hoogerechtshof heeft op 15 november jl. de invoering van een minimumprijs voor alcohol goedgekeurd. Daarmee is een eind gekomen aan vijf jaar touwtrekken tussen de alcoholindustrie en de regering. Het Schotse deelparlement stemde in 2012 al in met de maatregel, maar de alcoholindustrie tekende beroep aan.

De alcoholconsumptie in Schotland is sinds de tachtiger jaren van de vorige eeuw onrustbarend gestegen. De ziekenhuisopnamen veroorzaakt door alcohol zijn verviervoudigd, de voortijdige sterfgevallen verdubbeld. De nota "Changing Scotland's Relationship with Alcohol" uit 2009, geeft aan dat de overmatige drinkers een disproportioneel aandeel van de consumptie en van de problemen veroorzaken. Prijsverhoging is een maatregel om selectief de veeldrinkers te treffen. Invoering van een minimumprijs is de meest effectieve en selectieve manier om die prijsverhoging door te voeren.

Een minimumprijs legt een bodem onder stuntaanbiedingen. Wanneer de minimumprijs wordt vastgelegd op 90 procent van de reguliere prijs, worden kortingen van meer dan 10 procent onmogelijk. Consumenten met een smalle beurs (scholieren, studenten, werklozen, bijstandstrekkers) zullen dan noodgedwongen minder gaan drinken. In Schotland verwacht men daarmee jaarlijks circa 300 levens te kunnen redden.

Een bodemprijs verhoogt alleen het prijsniveau van de goedkoopste dranken en van de stuntaanbiedingen. Consumenten van duurdere dranken

zullen er niets van merken, en voor echt matige consumenten van goedkope dranken is het een kwestie van een paar centen. De maatregel is dus zeer selectief, gericht tegen de veeldrinkers van goedkope dranken. De groep waarvoor matiging van hun consumptie het meest nodig is.

Toen het Schotse parlement in 2012 instemde met de invoering van een minimumprijs, is een drietal organisaties onder aanvoering van de Scottish Whisky Association naar de rechter gestapt in een poging om de wet ongeldig te laten verklaren. Zij claimden dat minimumprijzen in strijd zouden zijn met het Europese recht. Zij zagen daarbij over het hoofd dat waar de volksgezondheid in het geding is, van de algemene regels van het Europese recht mag worden afgeweken. De Schotse rechter wees hun claim dan ook af.

De alcoholorganisaties gingen in hoger beroep. De rechters van het Hof van Beroep verwezen hen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie. Dat bepaalde dat de Schotse plannen in principe toelaatbaar waren, mits voor de nationale rechter aangetoond kon worden dat invoering van een minimumprijs in vergelijking met accijnsverhoging een effectievere volksgezondheidsmaatregel is. En daarmee lag de zaak weer bij de Schotse rechters.

In oktober 2016 bepaalde het gerechtshof in Edinburgh dat de argumenten van de Schotse regering steekhoudend waren en dat de Schotse regering een minimumprijs mocht invoeren. De alcoholorganisaties gingen wederom in hoger beroep. Daarmee ging de zaak naar het UK Supreme Court in Londen. Dat deed 15 november jl. uitspraak : invoering van de minimumprijs mag. Daarmee definitief een eind makend aan vijf jaar juridisch touwtrekken.

De hoogte van de Schotse minimumprijs voor alcohol is voorlopig bepaald op een half pound (0,58 euro) per eenheid van 8 gram alcohol. Die prijsdrempel heeft vrijwel alleen invloed op de prijzen in supermarkten.

Inmiddels hebben de deelregering van Wales en de regering van Ierland vergevorderde plannen om ook over te gaan tot invoering van een minimumprijs voor alcohol. In Ierland heeft de regering afgelopen zomer een voorstel daartoe bij het parlement ingediend. In Wales gebeurde dat afgelopen oktober.

Deoxy-nivalenol is niet extreem giftig. Vandaar dat een geringe hoeveelheid geaccepteerd wordt. Maar bij grotere hoeveelheden onderdrukt DON het immuunsysteem en veroorzaakt soms braken en diarree. Dagelijkse consumptie van "ambachtelijk gebrouwen" bier kan dus een risico opleveren voor de gezondheid, aldus het Rikilt.

De keuringsdiensten voor voedselveiligheid zullen dus voortaan alle merken "ambachtelijk bier" moeten controleren.

AL NA EEN DRANKJE GAAN DE
HERSENEEN MEETBAAR ANDERS
FUNCTIONEREN

GEEN LIKEUR MEER IN GODIVA BONBONS

De Belgische bonbonmaker Godiva is afgelopen voorjaar gestopt met de productie van bonbons gevuld met likeur.

De Belgische bonbonmaker is enige tijd geleden overgegaan in handen van de Turkse fabrikant Ülker Biskuvi. Toen het bericht van het stoppen met de productie van likeurbonbons afgelopen voorjaar in de publiciteit kwam, werd van diverse zijden gesuggereerd dat Godiva door de eigenaar werd gedwongen om zich te richten op een Islamitische klantenkring.

In een officiële verklaring van Godiva werd dat met klem tegengesproken. Godiva wil zijn klantenkring juist uitbreiden. Omdat likeurbonbons alleen voor volwassenen zijn, misten tot nu toe kinderen en jongeren beneden de leeftijdsgrens als klanten. Het bedrijf wil een zo groot mogelijk publiek als klantenkring. Vandaar de alcoholvrije bonbons.

ALCOHOLGEHALTE MOET BEPALEND ZIJN VOOR ACCIJSHEFFING

Nederland kent tot nu toe vier accijnstarieven voor bier. Daarbij is niet het alcoholgehalte bepalend, maar de gebruikte hoeveelheid grondstof. Door de opkomst van extra sterke bieren is dat systeem niet zinvol meer.

De sterkte van bier wordt in Nederland uitgedrukt in graden Plato. Er is geen relatie tussen de graden Plato en het alcoholgehalte. Met graden Plato wordt het extractgehalte aangeduid. Simpel gezegd: de hoeveelheid grondstof die gebruikt is voor de bereiding van het bier. In de tijd dat het alcoholgehalte van bier standaard tussen de 4,0 en 5,5 procent lag, gaf het aantal graden Plato een redelijke indicatie van de sterkte van het bier.

Tegenwoordig ligt het alcoholgehalte van bier grofweg tussen 2 en 10 procent. Bovendien varieert het aandeel onvergiste grondstof veel sterker, en zijn er biermixen met veel suikers op de markt gekomen. Het lijkt uit een oogpunt van volksgezondheid, maar ook uit een oogpunt van controles zoals door de douane of de keuringsdienst van waren, beter om over te schakelen op het alcoholgehalte als basis voor de accijnsheffing. Het alcoholgehalte is veel sneller en nauwkeuriger te bepalen.

Staatssecretaris Wiebes heeft de zaak aangekaart bij de Tweede Kamer. Vooralnsog is de bierbranche fel tegen.

BIJNA ALLE SPORTKANTINES SCHENKEN ALCOHOL

In bijna alle sportkantines van ons land wordt alcohol verkocht. Dat blijkt uit een onderzoek van de NOS en de regionale omroepen. De regels die de clubs voor de verkoop hanteren, verschillen sterk.

Het onderzoek is grootscheeps opgezet. Leden en vrijwilligers van meer dan 2000 sportclubs in ons land hebben er aan meegedaan, verdeeld over tal van takken van sport. Daarbij zijn tussen die verschillende takken van sport duidelijke verschillen gebleken.

Bij veel clubs dient de kantine om geld te verdienen voor de club. Bij grotere clubs wordt de exploitatie soms verpacht, bij de kleinere clubs bestaat het personeel vaak uit vrijwilligers. Veel gemeenten hebben de schenktijden bij verordening vastgelegd (overigens een verplichting volgens de Drank- en Horecawet). Andere gemeenten laten het echter over aan de clubs.

Sommige clubs hebben een expliciete bepaling dat verstrekking van alcohol niet is toegestaan rondom en tijdens wedstrijden van jongeren. Andere clubs hebben een bordje hangen dat er geen alcoholhoudende drank verkocht wordt aan jongeren beneden de 18 jaar.

Alcohol langs de lijn is bij ongeveer de helft van de onderzochte verenigingen niet toegestaan. Opvallend is dat gemiddeld genomen de voetbalclubs en de hockeyclubs meer en strengere regels hebben dan de tennisclubs. Die hebben vaak nauwelijks regels.

Verder zijn de regels omtrent drank, in het Zuiden van ons land gemiddeld genomen minder streng dan in het Noorden. Zowel voor wat betreft drinken langs de lijn, als voor het drinken in de kantine. Het was ook in Brabant dat een "voetbalkantine" een verkapte kroeg bleek te zijn; zeven dagen in de week open. Bovendien had men er blijkbaar nog nooit van gehoord dat de leeftijdsgrens inmiddels verhoogd was naar 18 jaar, want aan jongeren vanaf 15 à 16 jaar werd niets in de weg gelegd bij het kopen van drank!

ALCOHOL VERHOOGT OOK KANS OP DARMKANKER

Darmkanker is één van de meest voorkomende vormen van kanker in de Westerse wereld. Veel gevallen van darmkanker hadden voorkomen kunnen worden door het vermijden van ongezonde Westerse leef- en eetgewoonten. Een belangrijke oorzaak is alcohol.

Veel is er geschreven over het nut van vezelrijke voeding voor het verminderen van de kans op darmkanker. Maar het is niet alleen het gebrek aan vezels waardoor darmkanker in de Westerse wereld bijna tweemaal zo vaak voorkomt als in ontwikkelingslanden. De laatste jaren worden ook obesitas en dierlijk vlees en vet genoemd in verband met darmkanker. In de publiciteit is er echter nauwelijks aandacht voor de rol van alcohol. Toch zijn ook daarover publicaties te vinden.

Door een team van wetenschappers onder leiding van prof. Giovanucci (Harvard School of Public Health) is nu aan die onduidelijkheid een eind gemaakt. Zij voerden een meta-analyse uit van alle wetenschappelijk verantwoorde publicaties over de relatie tussen consumptie en darmkanker. De analyse omvatte 99 studies over in totaal 29 miljoen mensen. Bij een kwart miljoen van deze mensen was darmkanker vastgesteld.

Uiteraard kwam uit deze meta-analyse weer duidelijk naar voren dat

plantaardige vezels (zoals in veel groenten, maar ook in volkoren producten en zilvervliesrijst) de kans op darmkanker verkleinen. Vergroot wordt de kans op darmkanker door overgewicht, gebrek aan beweging, rood en bewerkt vlees, roken en alcohol.

Nadere analyse van de invloed van alcohol, maakte duidelijk dat bij een consumptie van meer dan twee glazen per dag, de kans op darmkanker duidelijk verhoogd was. Beneden de twee glazen was de toename twijfelachtig.

Darmkanker is in ons land één van de meest voorkomende vormen van kanker. Bij mannen staat darmkanker op de tweede plaats, en bij vrouwen op de derde plaats. Jaarlijks krijgen ruim 15.400 inwoners van ons land de diagnose darmkanker. De Nederlandse vestiging van het Wereld Kanker Onderzoek Fonds stelt dat van die gevallen ongeveer 45 procent voorkomen had kunnen worden. Gezonder leven en consumeren zou dan jaarlijks bijna 7.000 ziektegevallen voorkomen.